

Eduskunta

Valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

Lausuntopyyntö HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Teema: Vuoden 2025 talousarvioesityksen keskeiset painotukset ja kipupisteet /Valteri

VIITE

- TAE 2025 valmistelu
- Hallituksen esitys HE 114/2024 vp
- Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus eräiden valtion oppilaitosten maksullisista suoritteista vuosina 2022-2025 (1110/2021). <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20211110>

ASIAT: 1) Valterin toimintamenojen kehystason nosto ja 2) Valterin lähikoulua tukevien ohjaus- ja konsultaatiokäyntien muuttaminen maksuttomaksi kunnille.

1. Varhaiskasvatus ja perusopetus tarvitsevat apua ja osaamista enemmän kuin koskaan. Valtiolla on tähän tarpeeseen vastaava kansallisesti toimiva monialainen huippuyksikkö, Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri / Valteri-koulu. Valterin toimintamenojen kehystaso on hiukan alimitoitettu suhteessa toteutuneisiin, vuotuisiin opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämissä päätöksien mukaisen toiminnan ylläpitokustannuksiin. Valterin määrärahasaaste tulee saada vastaamaan tämän tyyppisen monialaisen toiminnan vuotuista menotasa. Menotason kriittinen tarkastelu ja vuosia kestänyt jatkuva sopeuttaminen eivät enää tilannetta olennaisesti muuta.

2. Lisäksi tärkeää oppilaiden tasa-arvoisen tuen saamisen varmistamiseksi on, että lähikoulujen inklusiiviseen kehitykseen myönteisesti vaikuttava monialainen julkisoikeudellinen (myöh. JOS) palvelutoiminta olisi ohjaus- ja konsultaatiokäyntien osalta maksutonta kunnille.

Ehdotukset:

Valterin menokehitys nostettaisiin pysyvästi 32,000 miljoonan euron tasolle nykyisen 29,477 miljoonan euron sijaan. Lisäksi keskeisenä muutoksena Valterin ohjaus- ja konsultaatiokäyntien maksuttomuus. Palveluiden maksuista johtuen Valterin henkilöstön monialainen osaaminen ja kokemus jää täysimääräisesti hyödyntämättä opetuksen tuen kentällä. Kunnat ovat tiukassa taloustilanteessa tehneet periaatteellisiakin päätöksiä olla hankkimatta palvelua maksullisuuden vuoksi. Maksuttomien ohjauskäyntien myötä kunta saa asiantuntija-avun ja osaamisen nopeasti "kentälle". Valterin osaamisen käytön ja täyden potentiaalin hyödyntämisen hinta on vain 0,5 m€ vuositasolla nykyisellä rahoitusrakenteella ja integroiden kustannus toimintamäärärahaan. Yksittäisen julkisoikeudellisen palvelun maksuttomuudesta tulee tehdä asetustasoinen päätös.

Valteri-koulu | Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

Ohjaus- ja konsultaatiokäyntien maksuttomuus on kipupiste lähikouluja (inklusiivista) tukevassa toiminnassa ja Valterin osaamisen jakamisessa kentälle. Tässä ehdotuksessa Valtion subventio kaikkiin muihin JOS-palveluihin, paitsi ohjaus- konsultaatiokäynteihin, on voimassa olevan ma. päätöksen mukaisesti 70 prosenttia.

Perustelut:

Valterin ylläpito edellyttää rahoituksen pitkäjänteisyyttä koulutusmuutosten, koulutuksen yleisen kallistumisen, kouluyhteisöön kohdistuvien hyvinvointihaasteiden ja jatkuvien ulkoisten hintapaineiden hallitsemiseksi koulutuksen ja opetuksen laatua sekä oppilaiden hyvinvointia vaarantamatta. **Korostuneen tärkeäksi nousee Valterin konsultaatiotyö lähikouluissa yksittäistä oppilasta, oppilasryhmää ja henkilöstöä varten, sekä laajemmin myös kunnan/kuntaryppäiden oppimisen tuen rakenteissa ja kehittämisessä kohti inklusiivista koulujärjestelmää.**

Kaikkien oppimisen tukea tarvitsevien lasten ja nuorten aseman tulee olla yhdenvertainen. Lapsia ei tule asettaa eriarvoiseen asemaan tuen tarpeen, konsultaation tuottajan tai konsultaation hinnan perusteella. Sairaalaopetuksen psyykkisesti sairaiden lasten konsultaatio on saamassa lain voimaan tullessa maksuttomuuden. Monen käytöksellä oireilun tai muun psyykkisen oireilun takana on muu primäärihaitta/tekijä tai vamma, kuten aistivamma, tarkkaavuuden häiriö, oppimisen pulmat, kielellinen häiriö, kieleen ja kommunikaation liittyvät haasteet, neurokirjon erilaiset ilmenemismuodot, kouluakäymättömyyden perimmäiset syyt jne. Näihin Oppimis- ja ohjauskeskus Valterilla / Valteri-koululla on erityinen osaaminen ja kokemus kymmenien vuosien ajalta. Kouluakäymättömyyden tematiikkaan on Valterin ohjauspalveluissa ansiokkaasti kiinnitetty huomiota hanke- ja tutkimustoiminnan kautta jo yli kymmenen vuoden ajan.

Taulukko 1. Tiivistelmä ja määrärahatarpeet/-vaikutukset (1 000 euroa)

Yhteenveto: Maksuttomat ohjaus- ja konsultaatiokäynnit, jolloin oletuksena kysyntä kasvaa kunnissa jopa 1500 käyntiin vuodessa. Järjestämispäätöksen laajuinen toiminta vuoden 2025 kulu-, vuokra- ja palkkatasossa, inflaatio huomioituna muissa kuin palkkoissa. Lukuvuosiryhtymyksellä tehdyt sopeutustoimet täysimääräisinä v. 2026 eteenpäin voimassa. Oletuksena julkisoikeudellisen palvelun subventio 70% muille kuin maksuttomille ohjaus- ja konsultaatiokäynneille voimassa edelleen v.2025 jälkeen.

Riskit: Kuluissa ei huomioida vuotuisia palkankorotuksia, jotka keskimäärin hieman inflaation ylittäviä. 2,5% palkankorotuksen kuluvaikutus 0,7 m€ per korotus. Kunnilla merkittäviä haasteita ostaa Valterilta palveluita nykyhinnoin nykytuottojen edellyttämällä tasolla.

Toimintamäärärahan tarve kehityksen ylittään sekä järjestelmispäät. muk. toimintaan sekä maksuttomat ohjaus- ja konsultaatiokäynnit/-vaikutukset (1 000 euroa):

Vuosi 2025 *	Vuosi 2026	Vuosi 2027	Vuosi 2028	Vuosi 2029
2 103	2 157	2 295	2 434	2 577

* Vuoden 2025 rahoittamiseksi Valteri on jo lukuvuodesta 2023-2024 tehdyin sopeutustoimin säästänyt v. 2024 määrärahaa, jota voidaan käyttää osin v. 2025 talousarviokehityksen ylittävän rahoitustarpeen kattamiseen

Kunnioittaen, ja lausumismahdollisuudesta kiittäen

Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin / Valteri-koulun puolesta,

johtava rehtori Anne Vierelä